

LİTVANYA

**İLAÇ SEKTÖRÜ
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU**

Tarih: 15/06/2025

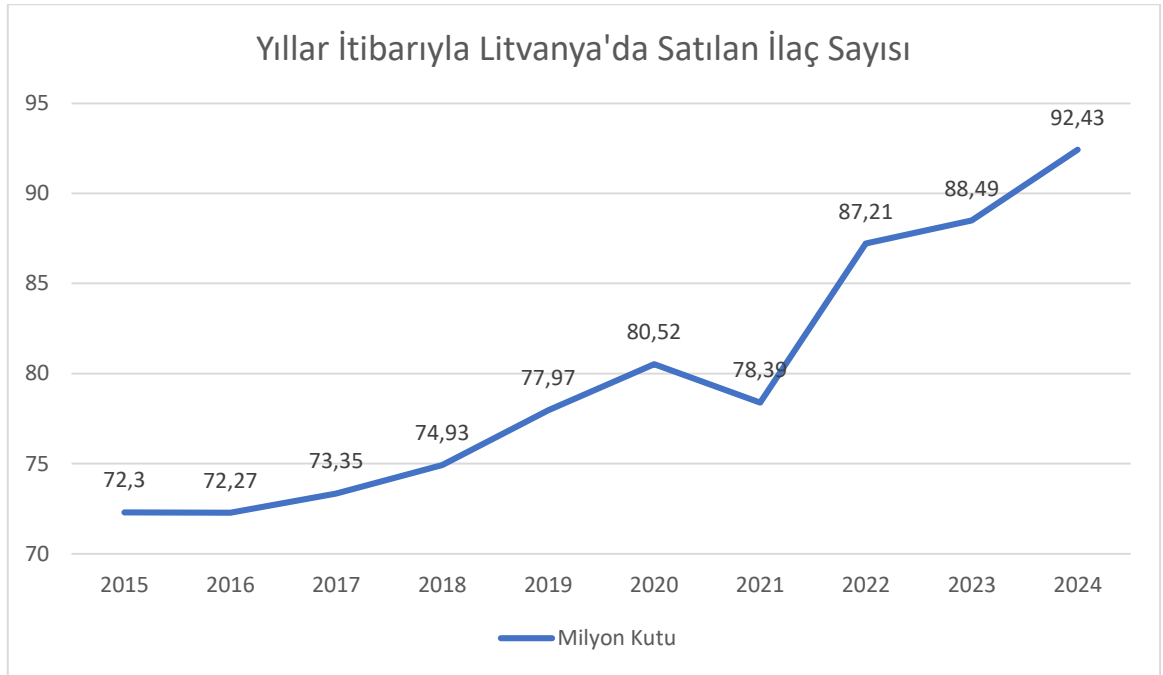
Raporu Hazırlayan: Vilnius Ticaret Müşavirliği

1. Litvanya’da İlaç Sektörü

Litvanya, ilaç ve yaşam bilimleri (life sciences) sektörüne özel önem vermekte, bu alanda yapılacak yatırımları ulusal öncelikler arasında kabul etmektedir. Ülke GSYİH'sinin %2,7'sini oluşturan yaşam bilimleri sektörü, Litvanya'nın yıllık ortalama %25 büyüme oranıyla en hızlı gelişen endüstrilerinden biri olmuştur. Hükümetin 2030 yılına kadar bu oranı GSYİH'nin %5'ine çıkarma hedefi, sektörün Litvanya ekonomisi için taşıdığı önemi ve sektörün iddialı büyüme stratejisini ortaya koymaktadır. Bugün Litvanya’da Abbvie, Astra Zeneca, Bayer, Novartis, Roche, Pfizer, Sanofi ve Takeda gibi uluslararası şirketler klinik deneyler yapmakta, Thermo Fisher, Hollister, Rexsan gibi firmalar ise Litvanya’da üretim yapmaktadır.

1.1 Sektörel Tüketim Verileri

Litvanya Sağlık Bakanlığı’nın 2024 yılında ilaç tüketimine ilişkin yaptığı çalışmaya göre, ilaç tüketim oranı 1477 DDD olarak belirlenmiştir (karşılaştırmalı olarak; 2023 yılında bu oran 1403 DDD, 2022 yılında ise 1337 DDD olarak kaydedilmiştir). Satılan ilaç kutusu sayısı açısından bakıldığında, 2024 yılında **92.430.316** kutu ilaç satılmıştır; veriler 2023 yılına göre yaklaşık %4’lük bir artışa işaret etmektedir. 2024 yılında satılan 92.4 milyon kutu ilacın **63,2 milyonu reçeteli**, **29.1 milyonu reçetesiz**, **362 bin adeti** ise markalı ilaçtır.

Kaynak: Litvanya Devlet İlaç Kontrol Ajansı

(İlaç tüketimi, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından onaylanmış olan ATC/DDD metodolojisine göre hesaplanmış olup veriler, günde 1000 kişi başına reçetelendirilmiş günlük doz (DDD) sayısı olarak ifade edilmiştir. Basitçe ifade etmek gerekirse, bu gösterge, her gün reçete edilen ilacın günlük dozunu 1000 kişiden kaçının kullandığını tahmin etmeyi sağlamıştır, örneğin, ilaç tüketiminin 10 DDD/1000 kişi/gün olması, nüfusun %1'inin o ilacı her gün kullandığını göstermektedir).

2023 ve 2024 yıllarında bireysel ilaç gruplarının tüketimi karşılaştırıldığında, birçok ilaç grubunun tüketim eğilimlerinin son birkaç yıldır benzer şekilde devam ettiği gözlemlenmiştir.

ATC gruplarına göre, “antineoplastik” ilaçlar ve “immünomodülatörler” tüketimi en çok artan grup olmuştur; bu grupta tüketim **%25 artmıştır** (2023 yılında bu grubun DDD değeri 14,8 iken 2024’te 18,4 olarak kaydedilmiştir). Bu grup içerisinde, “interferon alfa-2b” maddesi tüketimi en fazla artış gösteren ürün olmuştur. Kardiyovasküler sistemi etkileyen ilaçların tüketiminde yaklaşık %7, kan ve kan yapımı üzerinde etkili ilaçların tüketiminde %6, sistemik etkili antiinfektif ilaçlar ve hormonal preparatlar (cinsiyet hormonları hariç) tüketiminde ise %5 oranında artış kaydedilmiştir. Ayrıca, dermatolojik ve antiparazitik ilaçlar, insektisitler ve kovucuların tüketiminde de %6’lık bir artış gözlemlenmiştir.

2024 yılında, etken madde bazında en sık tüketilen ilaçlar rosuvastatin, atorvastatin ve kolekalsiferol olmuştur; ancak kolekalsiferol tüketimi, 2023 yılına göre %12 oranında azalmıştır. Ayrıca, vimpocetine (%5), nebivolol (%3), perindopril+indapamid (%2), ramipril (%2) ve diklofenak (%2) tüketiminde de hafif azalmalar kaydedilmiştir.

Reçeteli ilaçlarda artış Litvanya ile paralel şekilde Baltıklar genelinde de en çok kanser tedavisinde kullanılan “Keytruda” ilacından gelmiş ve büyümeye 11,3 milyon Euro katkı sağlamıştır (%12,6). En çok satış yapan 5 markası (Keytruda, Imbruvica, Maviret, Xarelto, Phesgo), 2024 yılında toplam reçeteli ilaç pazar büyümesine %41 oranında, yani 36,5 milyon Euro katkıda bulunmuştur.

Geleneksel ilaç pazarı ise 2024 yılında %14,4 büyümüştür. Bu büyümede ağırlıklı olarak Rybelsus (10,9 milyon Euro), Lixiana (8,4 milyon Euro) ve Ozempic (7,4 milyon Euro) etkili olmuş; toplam geleneksel reçeteli ilaç büyümesinin %21’ini oluşturmuştur.

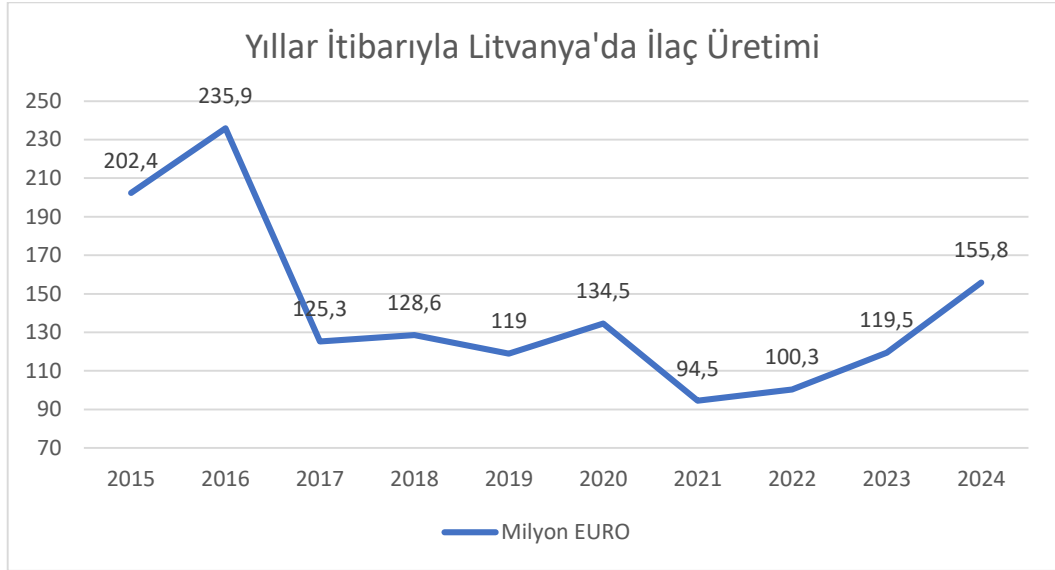
Markalı ilaçlara ilişkin satış analizinde, 2024 yılında 362.509 kutu markalı ilaç satıldığı tespit edilmiştir; bu da 2023 yılına kıyasla yaklaşık %10’luk bir azalma anlamına gelmiştir. 2024 yılında en çok satılan markalı ilaçlar arasında oksasilin, ampisilin/sulbaktam, klemastin, haloperidol enjeksiyon çözeltisi ve amoksisilin oral süspansiyon granülleri yer almıştır.

Diğer taraftan gıda takviyesi kaleminde 2024 yılında yaklaşık 24 milyon EURO pazar büyüklüğüne ulaşılmıştır.

2024 yılında reçeteli (geri ödemeli ve ödemesiz), reçetesiz ve gıda takviyeleri kalemlerinde toplam satış hacmi **1.2 milyar EURO** seviyesine ulaşmıştır.

1.2 Sektörel Üretim Verileri

Litvanya’da 2025 yılında ilaç ve ilaç karışımlarında KDV hariç 155 milyon Euroluk üretim yapılmıştır. Sektörün üretim miktarı Kovid-19’dan bu yana artmakla birlikte halen 2016 seviyesinin gerisindedir.

Kaynak: Litvanya İstatistik Kurumu

Baltık ülkeleri geneline bakıldığında ise ilaç pazarı büyümesi %12,5 civarında seyretmiştir; bu büyüme büyük oranda reçeteli ilaçlardan (%14) kaynaklanmıştır.

1.3 Litvanya'daki İlaç Üreticileri

Litvanya'da ilaç ve takviye gıda pazarının toplam büyüklüğünün 2 milyar dolar seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir. Litvanya'da üretim yapan bazı firmalar aşağıda paylaşılmaktadır;

- Thermo Fisher - Vilnius merkezli, moleküler biyoloji imalat ve arge firması.
- Hollister – Kaunas merkezli, ostomi/üroloji ilaçları üretimi firması.
- AB Sanitas – Kaunas merkezli, steril olmayan homeopatik ürünler (tabletler) ve aktif farmasötik bileşenler üretimi firması.
- Teva Baltics, UAB –Jenerik ve özel ilaç üretimiyle (antibiyotikler, biyofarmasötikler vb.) iştigal eden İsrail merkezli Teva'nın Litvanya şubesidir.
- Valentis, UAB – Vilnius merkezli, bağışıklık sistemi, kemik gelişimi, kadın sağlığı, soğuk algınlığı gibi kalemlerde 250'den fazla ilaç ve gıda takviyesi üretimiyle iştigal eden bir firmadır.
- Aconitum, UAB – Kaunas merkezli, ilaç (antiviraller, sedatifler vb), gıda takviyesi ve vitamin üretimiyle iştigal eden bir firmadır.
- Santonika, UAB – Kaunas merkezli, steril olmayan homeopatik ürünler ürünlerin imalatıyla iştigal eden bir firmadır.
- Escolit / Rexasan Pharmaceuticals – Telsiai merkezli, ilaç ve gıda takviyesi üretimiyle iştigal eden bir firmadır.
- Profarma – Vilnius merkezli CDMO (Sözleşmeli Geliştirme ve Üretim Organizasyonu) firması.
- Northway Biotech – Vilnius merkezli CDMO (Sözleşmeli Geliştirme ve Üretim Organizasyonu) firması.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

Litvanya 2024 yılında 30'uncu fasılda 1.9 milyar dolar tutarında ithalat, 1.3 milyar dolar tutarında ise ihracat yapmıştır.

2.1 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%)
1	Almanya	339,117	17,6
2	Letonya	211,677	11
3	Hollanda	204,993	10,6
4	Slovenya	158,130	8,2
5	Fransa	156,716	8,1
6	Polonya	154,336	8
7	Avusturya	88,420	4,6
8	Belçika	84,407	4,4
9	İsveç	68,922	3,6
10	Çekya	63,134	3,3
37	Türkiye	1,331	0,1

2.2 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Oran (%)
1	Letonya	239.285	17,9
2	Estonya	188.007	14,1
3	Belarus	151.895	11,4
4	Hollanda	128.022	9,6
5	Almanya	98.273	7,3
6	ABD	58.444	4,4
7	Özbekistan	47.525	3,6
8	Kazakistan	45.976	3,4
9	Macaristan	43.292	3,2
10	Çekya	41.374	3,1
52	Türkiye	412	0,03

2.3 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalat (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
300490	Onkolojik, Hematolojik ve Benzeri Diğer İlaçlar	1,309,415	806	0,06
300215	Dozlandırılmış veya perakende satışa uygun şekilde ambalajlanmış/hazırlanmış bağışıklık ürünleri	197,103	0	0
300439	Alkaloidleri veya bunların türevlerini içeren diğer ilaçlar	68,541	334	0,4
300241	İnsanlar için kullanılan aşılar	43,624	0	0
300432	Böbreküstü bezi hormonlarını, bunların türevleri ve yapısal benzerlerini içeren ilaçlar	36,576	1	0
300242	Veterinerlikte kullanılan aşılar	33,817	0	0
300212	Antiserumlar ve diğer kan fraksiyonları	27,018	0	0
300420	Antibiyotikleri içeren diğer ilaçlar	24,203	2	0
300630	Radyografi muayeneleri için X - ışınlarını geçirmeyen müstahzarlar; hastaya tatbik edilmek üzere hazırlanmış teşhis reaktifleri	22,664	0	0
300249	Hücre kültürleri (değiştirilmiş olsun olmasın)	21,365	1	0

2.4 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Tarife Pozisyonu	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracat (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
300490	Onkolojik, Hematolojik ve Benzeri Diğer İlaçlar	743.551	138	0
300215	Dozlandırılmış veya perakende satışa uygun şekilde	124.288	2	0

	ambalajlanmış/hazırlanmış bağışıklık ürünleri			
300691	Ostomi kullanımlara mahsus olduğu tanımlanabilen aletler	86.091	0	0
300212	Antiserumlar ve diğer kan fraksiyonları	46.561	0	0
300249	Hücre kültürleri (değiştirilmiş olsun olmasın)	44.064	0	0
300439	Alkaloidleri veya bunların türevlerini içeren diğer ilaçlar	41.825	38	0
300242	Veterinerlikte kullanılan aşılar	41.396	0	0
300213	Dozlandırılmamış veya perakende satışa uygun şekilde ambalajlanmamış/hazırlanmamış, karışım olmayan bağışıklık ürünleri	37.054	0	0
300450	Vitaminleri veya 29.36 pozisyonundaki diğer ürünleri içeren ilaçlar	29.319	1	0
300241	İnsanlar için kullanılan aşılar	24.135	0	0

3. Sektörde Ülkemizden İhracat

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (1.000 \$)*

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	300490	Onkolojik, Hematolojik ve Benzeri Diğer İlaçlar	9.398	5.913	6.113	9.918	11.072
2	300420	Antibiyotikleri içeren diğer ilaçlar	-	2.311	2.332	4.378	3.992
3	300215	Dozlandırılmış veya perakende satışa uygun şekilde ambalajlanmış/hazırlanmış bağışıklık ürünleri	-		34		88
4	300590	Gaz bezleri ve diğer emdirilmiş veya kaplanmış maddeler	2	8	35	48	54
5	300510	Yapışkan sargılar ve yapışkan tabakası olan diğer maddeler	441		32	11	48
6	300610	Cerrahi dikişler için steril katgütler, benzeri steril dikiş malzemeleri	8	16	10	18	23
7	300640	Dişçilik çimentoları ve diğer diş dolgu maddeleri; kemiklerin tedavisinde kullanılan çimentolar	1	3	3	15	7

8	300249	Toksinler, mikroorganizma kültürleri (mayalar hariç) ve benzeri ürünler	-		2	2	3
9	300259	Hücre kültürleri (değiştirilmiş olsun olmasın); hücre tedavisi için olanlar hariç	-			1	1
10	300670	Tıpta veya veterinerlikte, cerrahi operasyonlar ya da fiziksel muayeneler için beden bölümlerini yağlayıcı olarak veya beden ve tıbbi aletler arasında birleştirme vasıtası olarak kullanılmak üzere tasarlanan jel müstahzarları	9.398	1	0,6	1	1
	TOPLAM		9.465	8.691	8.590	14.397	15.293

*** NOT:** 3004 GTİP kodunda ülkemizden Litvanya'ya yapılan ihracatın büyük kısmı, aslında Litvanya üzerinden üçüncü ülkelere yeniden ihraç edilmektedir, dolayısıyla istatistiklerde Litvanya'ya ihracat gibi görünse dahi aslında bu kalemden ihracatımız yok denecek kadar azdır. Litvanya'nın 30'uncu fasılda toplam ithalatı 1.9 milyar dolar seviyesindedir. Ülkemizin ihracatı ise 2.2 milyar dolar seviyesindedir. Ancak 30'uncu fasılda karşılıklı ticaret 1 milyon dolardan düşüktür.

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1. Sektör İçin Hedef Şehirler

- Vilnius

Vilnius, Litvanya'nın başkenti ve en kalabalık şehridir. Şehrin ülke genelindeki konumu, büyük nüfusu ve ekonomik dinamizmi ihracat için stratejik önemdedir. Litvanya Sağlık Bakanlığı'na bağlı State Medicines Control Agency (Devlet İlaç Kontrol Kurumu) merkez ofisi Vilnius'ta bulunur, dolayısıyla ilaç ruhsatlandırma ve denetim süreçlerinde Vilnius'la doğrudan muhatap olunacaktır.

Vilnius bölgesi yaşam bilimleri (biyoteknoloji ve ilaç AR-GE) alanında ülkenin öncü kümelerini barındırmaktadır. Örneğin Vilnius'ta kurulan BioCity gibi araştırma merkezleri, şehri Baltık Bölgesi'nde önemli bir biyoteknoloji üssü haline getirmeyi hedeflemektedir

Vilnius, Baltıkların en kalabalık şehri olarak ülkenin en büyük tüketici pazarını sunmaktadır. Geniş hastane ağları ve kamu sağlık kuruluşları (ör. Vilnius Üniversitesi Hastanesi Santaros Klinikos) nedeniyle ilaç talebi yüksektir. Kent içindeki ana karayolu hatları ve dağıtım ağları diğer bölgelere açıktır. Ayrıca Vilnius Uluslararası Havaalanı, yolcu ulaşımının yanı sıra kargo taşımacılığı için de altyapı sunmaktadır. **Hava kargo açısından kayda değer bir lojistik avantaj sunmaktadır.**

- Kaunas

Kaunas, ülkenin ikinci, Baltıkların dördüncü en büyük şehri olup iç pazara, Baltık ülkelerine ve Orta Avrupa rotalarına açılan merkezi konumdadır. Kaunas, sanayi altyapısı, serbest bölge teşvikleri ve sağlık sektöründeki yoğunluğu ile öne çıkmaktadır.

Kaunas Free Economic Zone (FEZ) 1.054 hektar alana genişletilmiş büyük bir sanayi bölgesidir. Bölgede yaklaşık 60 firma (~7.100 çalışan) 1.7 milyar EURO tutarında yatırımla faaliyet göstermektedir. Kaunas FEZ'e çekilen yatırımların %40'dan fazlası medikal teknoloji ve ilaç sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Bölgedeki yüksek teknoloji ve AR-GE yatırımları, Türkiye'den yapılacak ilaç üretim veya dağıtım yatırımları için de avantaj sağlayacaktır. Serbest bölgede yatırımlara 10 yıl boyunca %0 kurumlar vergisi uygulanmaktadır.

Kaunas bölgesi de Vilnius gibi yaşam bilimleri konusunda güçlüdür. Şehirdeki Kauno Klinikos gibi büyük hastane kompleksleri ve sağlık üniversiteleri, ilaç talebi ve klinik işbirliği imkânları sunmaktadır. Ayrıca Kaunas'ta çok sayıda teknoloji ve AR-GE firması mevcuttur. Hollister, Sanitas, Aconitum gibi üretici firmalar Kaunas'ta faaliyet göstermektedir.

Kaunas Uluslararası Havaalanı, özellikle Orta ve Doğu Avrupa'ya kargo taşımacılığına uygundur. A1/E85 otoyolu ile doğuda Vilnius ve Kuzeyde Klaipėda limanına ve Letonya'ya, güneybatıda ise Polonya'ya doğrudan bağlanmaktadır. Ayrıca, yakın gelecekte tamamlanması planlanan Rail Baltica hattı ile Kaunas, demiryolu üzerinden Orta Avrupa ve Baltıklar arasında ana geçiş güzergâhı haline gelecektir. **Karayolu ve demiryolu konusundaki lojistik avantajları, Kaunas'ı ihracat ve dağıtım üssü olarak cazip kılmaktadır.**

- Klaipėda

Klaipėda, Baltık Denizi kıyısındaki en büyük limana ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'den yapılacak ilaç sevkiyatları için denizyolu kullanılacaksa Klaipėda stratejik bir giriş noktasıdır. Klaipėda Limanı, Doğu Baltık'ta buz tutmayan tek limandır. Bütün Baltıklardaki toplam yükün %40'ı tek başına Klaipėda Limanı'nda elleçlenmektedir; hâlihazırda senelik 1 milyon TEU konteyner, 31 milyon ton yük bu limanda elleçlenmektedir. Liman, iki demiryolu istasyonu ve otoyol bağlantıları sayesinde Kaunas ve Vilnius ile entegredir. Ayrıca önümüzdeki yıllarda Liman'ın genişletilmesine ilişkin projeler de başlayacaktır.

Klaipėda'dan gemi yoluyla ABD'ye 5 günde, İsveç'e 12 saatte, Danimarka'ya 19 saatte, Almanya'ya 22 saatte ulaşmak mümkündür, havayoluyla ise AB'nin büyük şehirlerine 2-3 saatlik bir uçuş mesafesindedir.

Şehirdeki Serbest Ekonomi Bölgesi yaklaşık 145 ha büyüklüğünde olup 100'den fazla firma faaliyet göstermekte ve 5 binden fazla kişiyi istihdam etmektedir.

Denizyolu ulaşımı noktasında sunduğu lojistik avantajlar dolayısıyla Klaipėda'nın da firmalarımızca değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

4.2. Dağıtım Kanalları

Eczane Zincirleri:

- **Eurovaistinė (EUROAPOTHECA/Vilniaus Prekyba grubu)** – Litvanya'nın en büyük eczane zinciridir. 2024 itibarıyla **265 şubesi** bulunmaktadır. 2024 yılı satış geliri yaklaşık **365 milyon €** olup önceki yıla göre %8,6 artmıştır. Litvanya eczane pazarında yaklaşık %29 payla lider konumdadır.
- **Camelia Vaistinė** – Yaklaşık **350'den fazla şubeye** sahip Litvanya'nın en yaygın zincirlerinden biridir. 2022 yılı cirosu yaklaşık **224 milyon €** olarak raporlanmıştır.
- **Gintarinė Vaistinė** –Litvanya genelinde **240'dan fazla şubesi** olan büyük eczane zincirlerinden biridir. 2022 cirosu yaklaşık **198 milyon €** olarak bildirilmiştir. 2024'te Gintarinė, lojistik altyapısını 10,5 M€ yatırımla yenilemiş ve internet satışlarını 2022'de %30 civarı artırmıştır.

- **Norfos Vaistinė** – Norfa süpermarketleri içinde yer alan “ucuz fiyatlı” eczane zinciridir. 2024 yılı cirosu yaklaşık **102 milyon €** olmuştur (2023’e göre %13,8 büyümeye)
- **BENU Vaistinė (Tamro Baltics)** – PHOENIX grubuna ait Baltık eczane zinciridir. 2023 yılında Litvanya birim satış geliri yaklaşık **101,4 milyon €** olarak gerçekleşmiştir (BENU’nin Litvanya’daki şube sayısı düşük olup, Baltık bölgesinde yaklaşık 246 eczaneye sahiptir.)

4.3. Distribütör Firmalar

- **Tamro Baltics (PHOENIX Grubu)** – Baltık ülkelerinin en büyük ilaç toptancılarındandır. Litvanya’da BENU eczane zincirinin ve 200’e yakın bayinin arkasındaki şirket olarak hizmet vermektedir. PHOENIX, 27 ülkede faaliyet gösteren uluslararası bir ilaç dağıtım grubudur.
- **Limedika UAB** – NFG Holding’e bağlı olup Litvanya’da hem toptan dağıtım hem de ilaç lojistiği yapar. Limedika, **Gintarinė** ve **Norfos Vaistinė** zincirleriyle ortak gruptadır ve bir çok bağımsız eczane ile işbirliği içindedir.
- **Armila UAB** – Litvanya’da köklü bir ilaç toptancısıdır. Pazar payı açısından Limedika ve Tamro’dan sonra önde gelen firmalardan biridir.
- **Entafarma UAB** – Litvanya’nın büyük ilaç toptancı zincirlerinden biridir. İlaç, tıbbi malzeme ve gıda takviyeleri toptan satışı yapar.
- **EVD, UAB** – Eurovaistinė zincirinin bağlı olduğu grup içinde ilaç toptancı şirkettir. EVD, yalnızca Eurovaistinė eczanelerine ilaç tedarik etmektedir.

Diğer taraftan büyüme trendlerine bakıldığında, Litvanya’da eczane satışları içinde dijital kanal payı hızla yükselmektedir. 2024’te Baltık ülkelerinde eczane zinciri gelirleri %7,9 artarken, e-ticaret kanalı %11,8 büyümüştür. Gintarinė Vaistinė de internet satışlarını artırmak için 2 milyon € yatırım yapmış ve 2022’de online satışlarını %30 seviyesinde büyütülmüştür. Online satışların en çok yükseldiği ürünler vitamin ile kozmetik ürünlerdir.

4.4. Dijital Satış ve Doğrudan Tüketici Kanalları

Litvanya’da ilaç sektöründe e-ticaret ve uzaktan satış yasal olarak mümkündür. 1 Kasım 2019’dan itibaren eczanelerin internetten ilaç satmasına izin verilmiştir. 12 Temmuz 2022’de ise e-Sağlık altyapısında tüm eczanelerin katıldığı elektronik ilaç satış platformu devreye girmiştir (<https://www.esveikata.lt/>). Böylece hastalar reçetelerini e-imza veya bankacılık kimlik doğrulamasıyla sisteme yükleyip, online ilaç sipariş edebilmektedir.

Diğer taraftan özellikle gıda takviyesi, bazı OTC ilaçlar ve kozmetik ürünlerin eczane zincirlerinin kendi websiteleri üzerinden veya online market uygulamaları üzerinden satışları da hızla artmaktadır.

Litvanya’da ilaçların ve takviye gıdaların büyük kısmı eczane zincirlerinin fiziksel veya dijital mağazaları üzerinden satılmaktadır. Dijital satış kanalları aşağıda belirtilmiştir:

- <https://www.eurovaistine.lt/>
- <https://camelia.lt/>
- <https://www.benu.lt>
- <https://www.gintarine.lt/>
- <https://nvaistine.lt/>
- <https://www.drogas.lt/> (kozmetik)

4.5. İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

- **Innovative Pharmaceutical Industry Association (IFPA)**

Yenilikçi ilaç firmalarını temsil eden bir birlik olup 2025 itibarıyla 19 üyesi bulunmaktadır, Avrupa İlaç Endüstrileri ve Dernekleri Federasyonu (EFPIA) üyesidir. Yenilikçi ilaçlar ve tedavi metodları konusunda araştırmalar ve lisanslama süreçleri noktasında lobi faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

Adres: J. Jasinskio g. 14A-11, LT-01112 Vilnius

Telefon: +370 5 212 1013

E-posta: info@ifpa.lt

- **Lithuanian Pharmaceutical Union (LFS)**

Litvanya eczacılarını (e-reçete dahil) temsil eden Litvanya'nın bağımsızlığını kazanmasından bu yana faaliyet gösteren köklü bir meslek odasıdır.

Adres: Ateities g. 2C-1, 08333 Vilnius

E-Posta: info@lfsajunga.lt

- **Lithuanian Confederation of Industrialists (LPK)**

Bünyesindeki 4000'den fazla orta ve büyük ölçekli firma ile Litvanya'nın en büyük iş insanları örgütüdür. 52 şube ve 8 bölgesel birlikle örgütlenmiş olup iş gücünün %30'unu, GSYH'nın ise %60'ını temsil etmektedirler.

Adres: Vilniaus g. 31, Vilnius

Telefon: +370 5 243 10 67

E-posta: sekretoriatas@lpk.lt

4.6. Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Litvanya'da kayıtlı firmalara ilişkin kuruluş tarihi, ciro, çalışan sayısı, sektör gibi bilgilere: <https://rekvizitai.vz.lt/en/> adresinden ulaşmak mümkündür. İhracatçı firmalar veri tabanına ise <https://b2lithuania.com/companies> adresinden ulaşılabilir.

4.7.Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler; Standartlar, Etiketleme ve Ambalajlama:

- **Üretim ruhsatı:** İlaçlar için zorunludur, gıda takviyelerinde gerekmez. Müracaat Devlet İlaç Kontrol Ajansına (VVKT) yapılır (<https://vvkt.lrv.lt/lt/>).
- **GMP Sertifikası:** İyi üretim uygulamaları sertifikası, üretim tesisinin AB GMP standartlarına uygunluğunu kanıtlar, Avrupa İlaç Ajansı'ndan temin edilir (<https://www.ema.europa.eu/en/homepage>).
- **Serbest Bırakma Sertifikası:** Ürünün üretildiği ülkede yasal olarak satıldığını kanıtlar. TİTCK'dan temin edilir.
- **Analiz Sertifikası:** Bir ilacın belirli kalite parametrelerine uygun olduğunu gösteren resmi bir belgedir. Bu sertifika, ilacın içeriği, saflığı, etken madde miktarı gibi bilgileri içerir. TÜRKAK'tan akredite laboratuvarlardan temin edilebilir.
- **İthalatçı Lisansı:** İlaç ve bazı kontrollü ürünlerin (örn. psikotrop veya narkotik maddeler) AB dışından ithalatı sırasında, her parti için ilgili ulusal otoritenin özel onayının alınmasını

sağlar. İzin Litvanya'daki State Medicines Control Agency (VVKT) tarafından verilir. Litvan tarafındaki ithalatçının alması gereken bir belgedir.

- **Toptancı Lisansı:** Lisans, **GDP (Good Distribution Practice)** yani İyi Dağıtım Uygulamaları yeterliliklerinin karşılandığını belgelemektedir. Bu lisans, ithalatçının **ilaç ve gıda takviyelerini Litvanya'da toptan dağıtmasına** (eczanelere, hastanelere veya diğer sağlık kuruluşlarına) izin verir. Litvan tarafındaki ithalatçının alması gereken bir belgedir.
- **SmPC (Summary of Product Characteristics):** İlaç hakkında kısa ürün bilgisi: doz, endikasyon, yan etki vs. içerir. Üretici tarafından hazırlanır, VVKT'ye sunulur, Litvanca dilinde hazırlanması gerekmektedir.
- **PIL (Patient Information Leaflet):** Hastaya yönelik kullanım talimatları içeren bilgi föyüdür. Üretici – VVKT onayı gerekir. Litvanca olması zorunludur.
- **Etiket ve Ambalaj:** Ürün ambalajı üzerindeki tüm bilgileri içerir; yasal uygunluğu gösterir, ilaçta VVKT gıda takviyesinde ise VMVT (Devlet Gıda ve Veterinerlik Servisi)'nden onaylanması gerekir, Litvanca dilinde olması zorunludur.
- **Gıda Takviyesi Bildirim Kaydı:** Yalnızca gıda takviyelerinde, ürünün Litvanya'da yasal olarak piyasaya sunulması için kayıt prosedürüdür. Devlet Gıda ve Veterinerlik Servisince onaylanması gerekir.
- **Ticari fatura, ithalat beyannamesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi vb.**

4.8. Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Bölgedeki en önemli sağlık fuarı Letonya'nın Başkenti Riga'da gerçekleştirilen "MedBaltica" fuarıdır. Söz konusu fuarda 2024 yılında 14 ülkeden 157 katılımcı yer almış, fuar 10 bin kişiyi aşkın ziyaretçiyi ağırlamıştır. "MedBaltica" fuarı 2025 yılında Ticaret Bakanlığınca Bireysel Katılımı Desteklenen Sektörel Nitelikteki Uluslararası Fuarlar Listesi'nde yer almakta olup, 2025 yılı için desteğe esas tutar 3.217 bin TL/m2 olarak belirlenmiştir.

Fuara ilişkin detaylı bilgiye ve önceki yıllarda gerçekleştirilen fuarlara ilişkin raporlara [bu adresten](#) ulaşmak mümkündür.

4.9. Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Litvanya'da yayınlanan ihalelere <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/> adresinden ulaşmak mümkündür. Söz konusu ihalelerin bir kısmına fiziksel evrak sunarak teklif vermek mümkün olmakla birlikte genel kural e-imza ile elektronik teklif verilmesidir. Bu noktada Litvanya'da bir firma kurulması yerinde olacaktır.

4.10. Litvanya'nın, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Litvanya AB üyesi olup ülkemiz ile AB arasında sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerinde Gümrük Birliği tesis edilmiştir. Dolayısıyla 30'uncu fasılda AB ile yapılacak ticaret gümrük vergilerinden muaftır.

4.11. Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Türkiye'den Litvanya'ya yapılan ihracatta, ürünlerin Gümrük Birliği kapsamında tercihli tarifeden (yani sıfır veya indirimli gümrük vergisi) yararlanabilmesi için belirli belgelerin ibraz edilmesi gerekmektedir. Bu belgeler, ürünün Türkiye menşeli olduğunu ve Gümrük Birliği kurallarına uygun olarak ihraç edildiğini göstermelidir: A.TR Dolaşım Belgesi, Menşe Şahadetnamesi (gerekli değil, ancak talep edilebilir), Fatura ve Paketleme Listesi, Gümrük Beyannamesi, Navlun ve sigorta belgeleri ibraz edilmelidir.

4.12. Lojistik

Tercih edilecek taşıma moduna göre Vilnius, Kaunas veya Klaipeda şehirleri öne çıkmaktadır. Karayolu tercih edilecekse: İstanbul Bulgaristan-Sırbistan-Macaristan-Slovakya-Çekya-Polonya-Kaunas güzergahı öne çıkmaktadır. Havayolu tercih edilecekse, İstanbul ile Vilnius arasında haftada 2 defa hava kargo seferi düzenlenmektedir. Yine İstanbul – Vilnius arasında haftada 12 defa yolcu seferi düzenlenmektedir.

4.13. E-Ticaret

Litvanya’da yaklaşık 1 milyon kişi (nüfusun %35’i) e-ticaret kanalları üzerinden alışveriş yapmaktadır. E-ticaret pazaryerleri arasında en popüler olanları sırasıyla Pigu, Senukai, Barbora, Eurovaistine ve Varledir. Ödemeler genellikle sipariş esnasında banka kartı ile veya teslimat sırasında nakit-banka kartı şeklinde yapılmaktadır. Ancak e-ticaret firmaları stok tutmadıklarından ve dropshipping yönetimini tercih ettiklerinden, teslim süreleri çok uzamaktadır, 1-2 haftaya kadar olan teslim süreleri tüketiciler açısından normal değerlendirilmektedir. Litvanya’da OTC ilaç ve takviye gıdaların elektronik ticareti serbesttir, reçeteli ilaçlar ise yalnızca eczaneler aracılığıyla elektronik reçete ile online sipariş edilebilmektedir.

4.13.1. E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Gümrük Vergisi: Litvanya’dan diğer AB ülkelerine yapılan ihracatlarda gümrük vergisi uygulanmaz. AB ortak bir pazar olduğundan, Litvanya’dan diğer AB ülkelerine yapılan satışlar için gümrük vergisi sıfırdır. İhracat işlemleri, yalnızca KDV uygulamaları ile sınırlıdır.

KDV (Katma Değer Vergisi): Litvanya’dan diğer AB ülkelerine yapılan ihracat işlemlerinde, Litvanya’daki KDV (genel oran %21, ilaçlar için %5) genellikle uygulanmaz. Alıcı firma AB içindeki başka bir ülkede kayıtlıysa, satış KDV’siz yapılır ve alıcı firma kendi ülkesindeki KDV’yi öder. Bu tür işlemler için, e-ticaret şirketlerinin AB’de uygulanan OSS (One-Stop-Shop) sistemini kullanarak tüm KDV işlemlerini gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: 150 euro ve altındaki tutarlar için sınır ötesi e-ticaret işlemlerinde gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır.

Import One Stop Shop (IOSS) Sistemi: IOSS (Import One-Stop Shop) “Tek Bir Noktadan İthalat Merkezi” anlamına gelen, Avrupa Birliği (AB) tarafından 2021 yılında uygulamaya konulan bir sistemdir. Bu sistem, AB dışındaki ülkelerden AB’ye yapılan küçük değerli e-ihracat işlemlerinde KDV yönetimini kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. IOSS’un temel özellikleri ve avantajları şunlardır; 150 Euro veya altındaki değere sahip e-ihracat işlemleri için KDV’nin, satış noktasında toplanmasını ve AB içindeki tek bir noktadan ödenmesini sağlar. İhracatçılarımız, Avrupa Birliği’nde yerleşik bir tüketiciye yaptıkları (B2C) 150 Euro’ya kadar olan ve ÖTV’ye tabi olmayan eşya için Import One Stop Shop (IOSS)’i kullanabilecektir. "E-Ticarete KDV Paketi" adı altında yayımlanan Konsey Tüzükleri Kapsamında, IOSS sistemine kayıt olmak isteyen ihracatçılarımızın AB üyesi bir ülkede temsilcilik bulundurmaları veya kendilerini temsil edecek bir aracı tayin etmeleri gerekmektedir. Böylece, tüm AB ülkelerine yapılan satışlar için KDV’yi tek bir yerden ödenebilir. Amazon, AliExpress, Ebay, Zalando gibi platformlar, platformlarındaki satışlardan dolayı KDV ödemelerinden sorumlu tutulur. Bu nedenle, bu tür global pazar yerleri, kendi IOSS numarasını almak zorundadır. Eğer bir satıcı, IOSS numarasına sahip bir pazar yerinde satış yapıyorsa, genellikle bu pazar yerinin IOSS numarasını kullanabilir. Bu durumda, satıcının ayrıca bir IOSS numarası almasına gerek yoktur.

4.13.2. E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri

Litvanya’da e-ticarete yönelik lojistik hizmetleri oldukça gelişmiştir ve hem yerel hem de uluslararası pazarlara hitap eden işletmeler için çeşitli çözümler sunulmaktadır. Sipariş karşılama (fulfillment), depolama, paketlenme, hızlı kargo ve teslimat gibi hizmetler farklı ölçeklerdeki ticaret firmalarına uygun olarak sağlanmaktadır. Özellikle Venipak (<https://venipak.com/lt/apie-mus/>), DPD (<https://www.dpd.com/lt/en/>) ve Omniva (<https://www.omniva.lt/en>) firmaları bu alanda öne çıkmakla birlikte pazarda hizmet veren başka firmalar da bulunmaktadır, söz konusu firmalar paket teslimi, e-ticaret entegrasyonu, uluslararası teslimatlar, sipariş karşılama, hızlı teslimat gibi hizmetleri sağlamaktadır.

4.13.3. E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Litvanya’da e-ticaret, hem AB düzeyi hem de ulusal düzeydeki mevzuatla düzenlenmiştir.

AB Tüketici Hakları Direktifi (2011/83/EU) ile mesafeli sözleşmelerde tüketicilere teslimden itibaren en az 14 gün içinde gerekçe göstermeden cayma hakkı tanınmıştır. Satıcı sözleşme öncesinde tüm şartları, iadeye ilişkin prosedürleri açıkça bilgilendirmelidir. Ayrıca 2019/2161/EU (Omnibus) ile dijital içerik ve tüketici incelemeleri gibi alanlarda ek düzenlemeler yapılmıştır.

2000/31/EC E-Ticaret Direktifi, internet üzerinden yapılan sözleşmelerde satıcıya bilgi yükümlülükleri getirmiştir. Satıcı, sözleşme öncesi verilen adımları, hataları düzeltme yollarını ve sözleşmenin hangi dilde yapılacağını açıkça belirtmelidir. 2014/910/EU eIDAS Regülasyonu ise elektronik imza ve kimlik hizmetlerini düzenler; nitelikli elektronik imza elle atılan imza ile eşdeğer hak statüsü taşır. Ayrıca elektronik ortamda açık onay (örneğin kutucuk işaretleme) AB’ye göre geçerlidir.

Litvanya Devlet Tüketici Hakları Koruma Müdürlüğü’ne (VVTAT) göre, tüketiciler mesafeli sözleşmeden 14 gün içinde cayabilirler. Bununla birlikte, paketlenip açılmış hijyenik ürünler (örneğin steril sağlık ürünleri gibi) iade edilemez. Satıcı açıkça bilgilendirmemişse, geri gönderim masrafı satıcıya aittir. İlaçlar için de iade seçenekleri genellikle kısıtlıdır.

AB 2014/55/EU direktifiyle kamu ihale alımlarında elektronik fatura zorunludur. Litvanya’da 2017’den beri tüm kamu kurumları e-fatura kabul etmektedir. Özetle, bu ülkelerde B2C satıcıların kullandıkları geleneksel fatura ve online ödeme belgeleri geçerlidir; ancak gerekirse toplu B2B ya da kamu alım işlemlerinde e-fatura kullanılabilir.

4.13.4. Tanıtım ve Pazarlama

Litvanya pazarında ilaç ve gıda takviyesi ürünlerini tanıtmak için öncelikle yerleşik kurumsal eczane zincirleriyle iş birliği yapmak ve ürünleri fiziksel mağazalarda öne çıkarmak önemlidir. Ayrıca pazara girişte dijital platformlar da kritik rol oynamaktadır; özellikle Instagram, Facebook ve TikTok gibi sosyal medya mecralarında yerel influencer’larla iş birliği yaparak ürün görünürlüğü artırılabilir. Ayrıca Litvanya’da basketbol nüfusun büyük kesimince takip edilmektedir, basketbol takımlarına sponsor olunması da marka bilinirliğinin sağlanması açısından değerlendirilebilir.

5. Özel Günler, Bayramlar

1 Ocak - Yeni Yıl Tatili	24 Haziran - St John's Günü
16 Şubat - Bağımsızlık Günü	6 Temmuz - Kral Mindaugas Günü
11 Mart - Bağımsızlığın Yeniden Tesisi Günü	15 Ağustos – Hz. Meryem Günü (Assumption Day)

20 Nisan – Paskalya Tatili	1 Kasım – Azizler Günü
21 Nisan – Paskalya Tatili (tarihler her sene değişir)	2 Kasım - Azizler Günü
1 Mayıs - İşçi Bayramı	24 Aralık - Noel Bayramı
	25 Aralık - Noel Bayramı
	26 Aralık - Noel Bayramı

6. En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Litvanya’da WhatsApp, Facebook, Instagram, TikTok ve Youtube en çok kullanılan sosyal medya platformları olarak öne çıkmaktadır.

7. Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Litvanya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalara yönelik halihazırda önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Litvanya halkının geleneksel olarak alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma bir aktivite veya boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmesi nedeniyle söz konusu büyük mağazalara ve alışveriş merkezlerine yoğun bir ilgi mevcut olmakla birlikte, özellikle gençler arasında, e-ticaret alışkanlığı hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Litvanya’da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. ABD, Almanya ve Birleşik Krallık markalarının tüketici nezdinde kalite algısı yüksektir. Ayrıca ürünlerde sürdürülebilirlik standartlarının sağlanması, geri dönüştürülmüş ürünlerin kullanılması, organik ürün kategorisinde olması tüketici tercihlerini pozitif etkilemektedir. Diğer taraftan, Litvanya nüfusu ve pazarı görece küçük olduğundan kalitesiz olduğu veya satış sonrası servis hizmetlerinin yetersiz olduğu anlaşılan ürünlerin orta vadede pazarda tutunması mümkün değildir. Dolayısıyla Litvanya’ya ihracat yapacak firmalarımızın, ürünlerinin kalite standartlarını sağladığına ve satış sonrası hizmetleri sağlanabilecek durumda olduğuna emin olması gerekmektedir.

8. Sektörde Vergiler, Geri Ödeme ve Devlet Destekleri

Litvanya’da geri ödemeli ilaçların ve tıbbi yardım cihazlarının fiyat listesi Sağlık Bakanlığınca yılda iki kez güncellenmektedir. Söz konusu listede yer alan ilaçlar, ülkemizdeki sisteme benzer şekilde genel sağlık sigortası kapsamında geri ödemeye tabiidir. Litvanya’da Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen ilaç tavan fiyatlarına [bu adresten](#) ulaşmak mümkündür. Geri ödemeli ilaç ve tıbbi cihazların güncel listesine ise aşağıdaki linklerden ulaşılabilir.

- [Geri ödemeli ilaçlar listesi,](#)
- [Geri ödemeli tıbbi cihazlar listesi,](#)

İlaçlar listesi; onkolojik hastalıklar, tüberküloz, diyabet, epilepsi, astım, şizofreni, kan pıhtılaşması bozuklukları vb gibi çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılan ürünleri içerir. Bu listede belirtilen hastalıklara sahip tüm sigortalı kişilere ilgili doktorlar tarafından reçete edilebilirler. Bu listede yer alan tüm ilaçlar tavan fiyatlarına kadar %100 oranında geri ödenir.

Tıbbi cihazlar listesinde yer alan tıbbi yardım cihazları (bakım ürünleri, çeşitli tanı test şeritleri, özel tıbbi amaçlı gıda ürünleri vb.) da benzer şekilde listede belirtilen koşullara uygun olarak tüm sigortalı kişilere reçete edilebilir. Tıbbi yardım cihazlarına ihtiyaç konusunda karar veren doktor olsa da, hali

hazırda kullanılan cihazlar için reçeteyi hemşireler de yazabilir. Aynı zamanda aile hekimleri, sosyal hemşireler ve diyabet uzmanları belli süredir doktor tarafından reçete edilen birçok tıbbi yardım cihazını reçete etme yetkisine sahiptir.

Litvanya’da Temmuz 2020’den itibaren, 75 yaş ve üzeri kişilerin, belirli şartları haiz emekliler ve engellilerin ilaç ve tıbbi yardım cihazı katkı payları da genel bütçeden karşılanmaktadır.

Diğer taraftan, Litvanya’da standart KDV oranı %21 olmakla birlikte, ilaçlarda ve tıbbi cihazlarda söz konusu oran %5 seviyesindedir. ÖTV veya Türkiye’den yapılacak ithalatlarda gümrük vergisi bulunmamaktadır.

9. Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

İlaç üretim ruhsatı sahiplerinin (ilaç üreticilerinin) ruhsatlandırılması ve denetlenmesine ilişkin esaslar, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 6 Kasım 2001 tarihli ve 2001/83/EC sayılı, insan kullanımına yönelik Tıbbi Ürünler Direktifi’nde tanımlanmıştır.

Tıbbi Ürünler Direktifi’nin 111. maddesinde, gözetim faaliyetlerinin planlı ve denetimlerle yürütülmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. AB içinde veya üçüncü ülkelerde bulunan tıbbi ürün üreticilerinin tekrar eden denetimlere tabi tutulmaları gerekmektedir. Denetimlerin, bu maddede atıf yapılan kılavuzlara uygun olarak yürütülmesi zorunludur. Bu kılavuzlar, “Topluluk Denetim Prosedürleri ve Bilgi Paylaşımı Derlemesi” başlığı altında EUDRALEX’te yayımlanmıştır.

[EUDRALEX Volume 4](#) kapsamında yayımlanan rehber belgeler aşağıdaki konulara odaklanmaktadır:

- **Risk değerlendirmesi ve denetim planlaması:** İlaç üreticilerinin risk temelli bir yaklaşımla nasıl denetlenmesi gerektiğine dair model sunulmuştur.
- **Denetimlerin yürütülmesi:** Yetkili otoritelerin, ilaç üreticileri, ithalatçılar, etkin madde ve yardımcı madde tedarikçileri ne zaman ve nasıl denetlemesi gerektiğine dair rehberlik sağlanmıştır. Üçüncü ülkelerdeki üreticilerin GMP uyumunun doğrulanması için prosedür taslağı da sunulmuştur.
- **Denetim sertifikası:** AB düzeyinde standart GMP denetim raporu formatı belirlenmiştir.
- **GMP uygunluk sertifikası düzenlenmesi:** Sertifikanın düzenlenmesi ve güncellenmesine ilişkin süreçler ile AB formatına dair yorum rehberi sağlanmıştır.

Bu belgeler, hem AB içindeki hem de üçüncü ülkelerdeki üretim tesislerine uygulanmak üzere hazırlanmıştır.

Litvanya Eczacılık Kanunu'nun 61. maddesinde, farmasötik ürünlerle ilgili faaliyetlerin devlet tarafından denetlenmesinin, bu Kanun, uygulama yasal düzenlemeleri ve Avrupa Birliği yasal düzenlemelerine uygun şekilde yapılması gerektiği belirtilmektedir.

Aynı Kanun'un 62. maddesinde ise planlı periyodik ve plansız denetimler yapılması düzenlenmekte, denetçilerin tespit edilen eksikliklerin, ihlallerin ve halk sağlığına oluşturduğu tehdidin değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. 64. Maddesinde ise, denetim sonrasında üreticinin faaliyetlerinin İyi Üretim Uygulamaları (GMP) gerekliliklerine uygun olduğu tespit edilirse, 90 gün içinde bir GMP sertifikası düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir.

25 Nisan 2014 tarihli ve V-518 sayılı "İyi Üretim Uygulamaları Gerekliliklerine Uyumlu Üretim Lisansı Sahiplerinin ve Aktif Madde Üreticilerinin Denetim Prosedürünün ve İyi Üretim

Uygulamaları Sertifikalarının Düzenlenme Prosedürünün Onaylanması Hakkında" Sağlık Bakanlığı Kararı ile kabul edilen mevzuat, üretim lisansına sahip tüzel kişilere yönelik genel **denetimlerin en az her üç yılda bir yapılması** zorunluluğunu hükme bağlamaktadır. Aynı mevzuatta eğer bir üretim lisansı sahibi tüzel kişinin denetimi sırasında yalnızca faaliyetlerinin bir kısmı değerlendirilmişse, söz konusu tüzel kişiliğin tamamının genel denetiminin beş yıl içinde tamamlanması gerektiği belirtilmektedir.

10. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Litvanya ila. pazarında Türk ihracatçıları için önemli fırsatlar bulunmaktadır. Yaşlı nüfus ve düşük doğurganlık nedeniyle artan talep, Türk firmalarının rekabetçi fiyatlar sunabilmesi, Litvanya'nın senelik 2 milyar doları aşan ilaç ithalatı, ülkemizin bu alanda rüştünü ispatlamış global oyuncular arasında yer alması, lojistik açıdan Türkiye'nin pazara yakınlığı, Litvanya'da halihazırda oturmuş bir Türk iş dünyası bulunması firmalarımız açısından avantajlar sunmaktadır. Doğru bir pazarlama ve fiyatlama stratejisi, zincir eczanelerle kurulacak işbirlikleri ve pazara getirilecek ilaçların geri ödeme listesine dahil edilmesi halinde firmalarımızın pazarda büyümeleri kaçınılmazdır.

11. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Kurumsallaşma ve iş kültürü: Genel olarak Avrupa ülkeleri özel olarak da Baltık ülkelerinde iş yapmak için bilgi ve belgeleri zamanında ve eksiksiz sunmak, iletişimi yazılı ve profesyonel biçimde kurmak çok önemlidir. İlaç sektörü özelinde ilave gereklilikler, kurumsallaşmayı hem kamu kurumları hem de özel muhataplar daha da kritik hale getirmektedir. Dolayısıyla firmalarımızın güçlü bir kurumsal yapıya sahip olması ve doğru temsil sergilemesi çok önemlidir.

Tarife dışı engeller: Önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere ilaç sektörü özelinde ruhsat, GMP sertifikası, test ve analiz raporlarının temin edilmesi firmalarımız açısından engel yaratabilmektedir. Bu noktada doğru hukuk bürolarından danışmanlık hizmeti alınması tavsiye edilmektedir.

Rekabet ve oligopoller: Litvanya ve genel olarak Baltık ülkelerinde nüfus az, ekonomi görece küçüktür. Dolayısıyla hangi sektör olursa olsun, faaliyet gösteren firma sayısı genellikle bir elin parmaklarını geçmemekte, bu firmalar da seneler içerisinde kökleşmiş bir sistem oluşturmuş durumdadır. Örneğin Litvanya'daki eczane zincirleri ve ilaç depoları için benzer bir durumdan bahsetmek mümkündür. Dolayısıyla firmalarımız sektördeki diğer oyuncularla muhatap olurken aslında küçük bir camiada hareket ettiğinin bilincinde olmalıdır.

İnovasyon: Litvanya, yaşam bilimleri sektörüne özel önem vermekte olup ülkede faaliyet gösteren firmalar global ölçekte yeni moleküllerin geliştirilmesine yönelmiştir. Dolayısıyla geleneksel veya güncelliğini yitirmiş moleküllerin pazarda girmesi mümkün görünmemektedir.

12. İlaç Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Firmalarımızın Litvanya ilaç ve takviye gıda pazarındaki trendleri yakından takip etmesi, yaklaşık 24 ayı bulan ruhsatlandırma sürecini de göz önünde bulundurarak, Litvanya pazarına sunabileceği en güncel ve yenilikçi molekülleri seçmesi önem arz etmektedir.

Söz konusu süreç uzun ve yorucu olduğundan, süreç içinde yapılacak hataların olası gecikmelere neden olmamasını teminen daha önce bu alanda ihtisaslaşmış bir hukuk firmasından destek alınması tavsiye edilmektedir.

Sınırlı sayıdaki eczane zincirleri ile ilaç depoları genellikle sıkı işbirliği içinde olduğundan, pazara girişte ilk etapta doğru ortakların tespit edilmesi ve uzun vadeli işbirlikleri kurulması önerilmektedir.

Doğru bir reklam-pazarlama stratejisi, Litvanya ölçeğinde bir ülkede ürünün tanıtılması için kısa vadede fazlasıyla yeterli olacaktır. Özellikle ulusal televizyon kanalları, Facebook, ulusal medya, basketbol takımı sponsorlukları ve Facebook-Instagram üzerinden verilecek doğru mesajlar marka bilinirliğini çok hızlı artabilecektir.

Litvanya’da, görece küçük bir ülke olması hasebiyle toplumsal hafıza kuvvetlidir. Halk nezdinde başarısız addedilen ürünler veya firmaların, ikame ürünleriyle pazarda tutunabilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla her bir üretim serisinin dikkatle kontrol edilmesi ve müşteri memnuniyetinin yüksek tutulması tavsiye edilmektedir.

13. Genel Değerlendirme

Litvanya ilaç pazarı, her geçen sene büyüyen, dış ticarete açık ve kalite bilinci yüksek tüketicilerden oluşan dinamik bir yapıya sahiptir. Türk ilaç sektörünün bu pazarda büyüme potansiyeli bulunmakla birlikte, doğru stratejiler ile pazara giriş yapması kritik önemdedir. Nitekim Litvanya’nın senelik ilaç ithalatı 2 milyar dolar, ülkemizin senelik ihracatı ise 2.2 milyar dolar seviyesinde olmasına karşın, Litvanya’ya ilaç ihracatımız sıfıra yakındır. Gümrük Birliği’nin sağladığı avantajlar ve e-ticaretin sunduğu fırsatlar doğru şekilde değerlendirilmelidir. Fuarlara katılım ve dijital pazarlama stratejileriyle marka bilinirliği artırılmalı, aynı zamanda yerel iş birlikleri ve distribütör ağları güçlendirilmelidir.

14. Yararlı Adresler ve Kaynakça

Sağlık Bakanlığı: <http://sam.lrv.lt/en/>

Devlet İlaç Kontrol Ajansı: <https://vvkt.lrv.lt/en/>

Firma veri tabanları:

- <https://rekvizitai.vz.lt/en/> (Litvanya için)
- <https://b2lithuania.com/> (Litvanya için)
- <https://business.gov.lv/companies> (Letonya için)
- <https://estonianexport.ee/> (Estonya için)

Gümrük vergisi oranları ve ithalatta aranan diğer şartlar:

- <https://www.macmap.org/>
- https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en
- <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>

Merkezi Kamu İhale Portalı (CVPP):

- <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/>

Ticaret ve Sanayi Odaları:

- Vilnius Chamber of Commerce, Industry and Crafts- <https://www.cci.lt/en/home/>
- Kaunas Chamber of Commerce, Industry and Crafts - <https://chamber.lt/en/>
- Klaipėda Chamber of Commerce, Industry and Crafts- <http://www.kcci.lt/en/>
- Siauliai Chamber of Commerce, Industry and Crafts - <http://www.rumai.lt/eng>
- Panevėžys Chamber of Commerce, Industry and Crafts- <https://paneveziorumai.lt/en>